

NOG EEN GEVAL VAN AUTOCHTONE LEPROA.

In de *Geneesk. Courant* van 13 Januari 1895 heb ik een geval van leprabesmetting vermeld, dat hoogstwaarschijnlijk ook als een autochtoon geval moet worden opgevat.

Het gezin, waarin dit geval zich voordeed, bestond uit vader, moeder en vier zoons. De vader was volbloed Europeaan, de moeder in Indië geboren uit een gemengd huwelijk, de kinderen allen in Indië geboren. Drie zonen waren flinke gezonde jongens, deels door de moeder, deels kunstmatig gevoed. De jongste zoon, door een inlandsche min gevoed, oud 15 jaar, kreeg ik onder behandeling in een vergevorderd tijdperk van lepra mutilans. Hij had een typische facies leontina, was blind door pannus van beide hoornvliezen, had lepraknobbels en zweren over het geheele lichaam verspreid, openliggende gewrichten aan de voeten, verdikte zenuwen, enz.. Hij was reeds vijf jaren te Rotterdam behandeld. Zij woonden toen reeds tien jaren in Nederland. In de familie der ouders waren geen gevallen van lepra bekend. In dit gezin werd de patiënt zooveel mogelijk afgezonderd. Hij had een eigen kamer, at alleen van eigen servies. De vader reinigde hem, hielp hem bij eten en drinken, verbond de wonden, behandelde de oogen, las hem voor, kortom hij verzorgde hem geheel en alleen.

Toen ik patiënt een paar jaren onder behandeling had, bemerkte ik de eerste verschijnselen van lepra bij den vader. Op het voorhoofd ontstond een bronsachtig gekleurde vlek, die zich langzamerhand over den rug van den neus uitbreidde. De wenkbrauwen vielen uit. Spoedig daarna kwamen die donkere, onregelmatige, een weinig geïnfilteerde vlekken over het geheele lichaam, vooral aan de ledematen, die sterk afstaken tegen pigmentlooze vlekken. Hyperaesthesie en anaesthesie vond men afwisselend. Later ontstond een pemphigusblaar aan den voetzool en hevige neuralgie van den N. cruralis aan dezelfde zijde, met knobbelvorming.

Het is natuurlijk mogelijk, dat de vader reeds in Indië besmet was; maar waarschijnlijker lijkt mij de besmetting van den zoon op den vader.

's-Gravenhage, Juni 1917.

Dr. L. VAN DER HOEVEN.

TEHUIS VOOR MELAATSCHEN.

Tegen de opmerking aan het einde van de belangwekkende casuïstische mededeeling van dr. J. BROERS in dit *Tijdschrift* (9 Juni 1917, n°. 23), omtrent een geval van lepra door besmetting in Nederland ontstaan: „nu er geen sprake is van een „lepraheim” of iets dergelijks” enz., heb ik in tweeërlei opzicht wat in te brengen.

In de eerste plaats komt mij het gebruik van het leelijke, onhollandsche woord „lepraheim” zeer ongewenscht voor; terwijl wij daarvoor toch in goed Nederlandsch kunnen zeggen: „Tehuis voor melaatschen”¹⁾.

In de tweede plaats blijkt uit het aangehaalde, dat de geachte schrijver niet op de hoogte is van het bestaan of althans niet van den arbeid van de *Nederlandsche Vereeniging tot bestrijding der melaatschheid (lepra)*. Bij deze vereeniging is niet alleen reeds sedert een drietal jaren ernstig sprake van het stichten van een dergelijk „tehuis”, de vereeniging is reeds verder en uit het tijdperk van praten in dat van handelen overgegaan. Door den geldelijken steun van eenige menschenvrienden en langs anderen weg is de Vereeniging in staat gesteld een flink stuk grond te koopen op de Heerderheide om daarop een eenvoudig „tehuis” te doen bouwen met dicht daarbij een woning voor hen, die met het toezicht en de verzorging belast zullen worden. Juist eenige dagen geleden is de bouw gegund en de eerste spade reeds in den grond gestoken, zoodat wij kunnen verwachten, dat over 5 of 6 maanden een 6- of 8-tal lepralijders er een onderkomen zullen kunnen krijgen.

¹⁾ Die voorliefde voor de Duitsche taal! Eenige weken geleden las men in dit *Tijdschrift* van een „lausoleum”. Waarom, indien men zoo'n pseudo-klassieke woordvoeging wil maken, dan niet gezegd: „luizoleum” of beter nog „pediculosoleum”? Het beste zou mij echter lijken het zuiver Nederlandsche woord: „ontluizingsinrichting”.

Men zal dit begin erg bescheiden achten; een ieder echter, die in ons vaderland wel eens iets mede tot stand heeft helpen brengen, kent de geldelijke moeilijkheden en de teleurstellingen, die men daarbij ondervindt en die tot bescheidenheid bij den aanvang verplichten.

Stellen de middelen der Vereeniging haar voorloopig derhalve slechts in staat een klein aantal der meest behoeftigen in het „tehuis” op te nemen, het streven der Vereeniging blijft er nochtans op gericht, door bijbouw op andere gedeelten van haar grond de gelegenheid te scheppen voor opneming niet alleen van meer lijdens in het algemeen, maar ook om bij dien bouw er op te rekenen, dat ook beter gesitueerden er in rustige afzondering zullen kunnen verblijven.

Amsterdam, 11 Juni 1917.

H. G. RINGELING.

OVER PHAGOCYTOSE.

Eenvoudig is het zeker, om geen rekening te houden met onderzoekingen, die juist het tegendeel proefondervindelijk aangetoond hebben, van wat men beweert. Zeer eenvoudig is het, om zonder eenig bewijs, niettegenstaande anderen proefondervindelijk het tegengestelde bewezen hebben, in strijd met alle theorie, als vaststaand aan te nemen, dat bij de werking van stoffen het procentgehalte der phagocyteerende leucocyten in den regel hetzelfde kan blijven, ofschoon het aantal gefagocyteerde partikels geheel verschillend kan zijn, dat dus procent-index en phagocytaire index afhangen van verschillende factoren. Eveneens zeer eenvoudig is het, om (zie het artikel van den heer VENEMA in de *Deutsche med. Wochenschrift* 1917, n°. 2) achter de schrijftafel voorbeelden ter staving van een bewering samen te stellen, zonder ook maar eenigszins de moeite te nemen, om te controleeren, of zij in werkelijkheid kunnen voorkomen, of ook maar eenigszins in aanmerking te nemen, dat zij volkomen in strijd zijn met wat vertrouwde phagocytose-onderzoekers gevonden hebben. Nog eenvoudiger is het zeker, zaken met elkaar te vergelijken, die onmogelijk als gelijkwaardig beschouwd kunnen worden. Want wie heeft wel eens in een phagocytose-praeparaat gevonden, dat, als het procentgehalte der phagocyteerende leucocyten 40 is, er dan van 100 leucocyten 40 phagocyten tezamen 40 partikels opgenomen hebben? Heeft van 100 leucocyten een zeker aantal phagocyten bijv. zoo'n hoeveelheid zetmeelkorrels opgenomen, dan zullen sommige bijv. drie, andere twee, weer andere slechts één voorwerp gefagocyteerd hebben; zeggen wij gemiddeld twee stuks per phagocyt, dan zou het procentgehalte dus 20 zijn. En zulke ongelijkwaardige praeparaten worden door den heer VENEMA achter de schrijftafel met elkaar vergeleken.

Niet te verwonderen is het, dat in theorie op deze wijze de methode van HAMBURGER onbetrouwbare uitkomsten moet geven!

Inderdaad, ik geef collega VENEMA gaarne toe, de zaak is te eenvoudig, om er verder ook nog maar eenigszins langer bij stil te staan.

Rotterdam, 10 Juni 1917.

Dr. J. OUWEELEN.

DE TUBERCULOSESTERFTE IN NEDERLAND.

Naar aanleiding van het artikel „De tuberculosesterfte in Nederland in den mobilisatietijd” van den heer B. H. SAJET, zij het mij vergund eenige opmerkingen te maken.

In „Sterfte aan tuberculose gedurende het tijdvak 1905—1914 in gemeenten met meer dan 10000 inwoners in vergelijking met die in het Rijk”, bijlage van de Statistiek der sterfte naar den leeftijd en de oorzaken van den dood over het jaar 1914, komt onderstaande opgave voor,